

2.1 Inleiding

Deze paragraaf geeft een beeld van het risicoprofiel van de gemeente Nijkerk. Dit doen we door de financiële risico's af te zetten tegen de beschikbare buffers om deze op te vangen. Tevens is in deze paragraaf een aantal financiële kengetallen opgenomen.

2.2 Kaderstelling

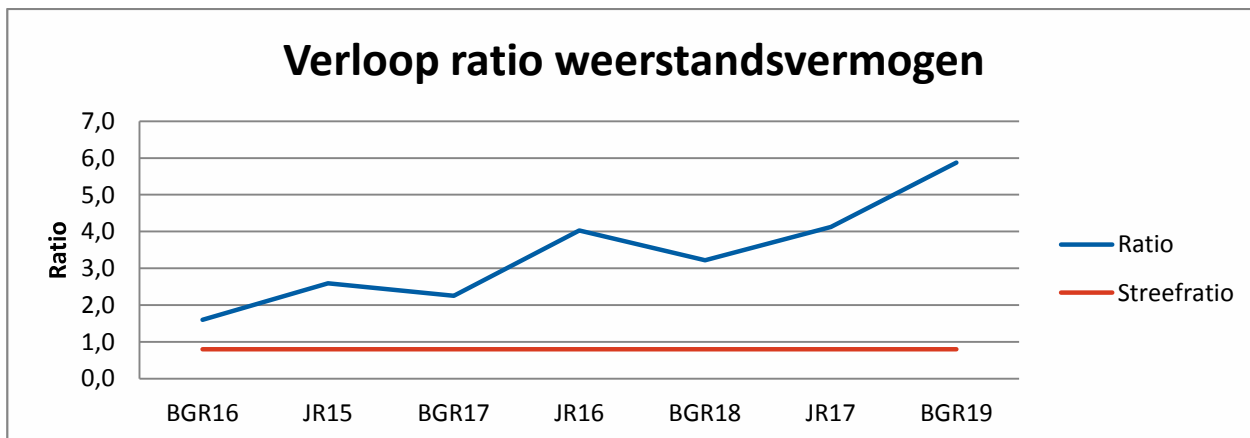
- Het Besluit Begroting & Verantwoording (BBV);
- Nota Risicomanagement

2.3 Inventarisatie van de structurele en incidentele weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden van de gemeente om onverwachte en substantiële tegenvallers te dekken. Bijvoorbeeld de algemene reserve en de reserve grondexploitatie, maar ook de onbenutte belastingcapaciteit. Hierbij onderscheiden we incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is bedoeld om rekeningtekorten, calamiteiten en incidentele tegenvallers op te vangen. De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de exploitatie op te vangen.

2.4 Incidenteel

De beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen ten opzichte van de laatste berekening (Jaarstukken 2017). De belangrijkste afwijking betreft de stijging van de reserve bouwgrondexploitatie. Dit is voornamelijk het gevolg van de verwachte vrijval van de verliesvoorziening van het complex De Flier.

Weerstandsvermogen

Conform de Nota risicomanagement wordt het weerstandsvermogen uitgedrukt in een ratio. Met behulp van dit verhoudingsgetal wordt bepaald of het incidenteel weerstandsvermogen toereikend is. De gemeente Nijkerk streeft naar een ratio van tenminste 0,8.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018	Rekening 2017	Begroting 2019
Beschikbare weerstandscapaciteit	15.900	22.070	25.300
Gewogen risico's	4.935	5.355	4.305
Overschot (+) / tekort (-) weerstandscapaciteit	10.965	16.715	20.995
Ratio weerstandsvermogen *	3,2	4,1	5,9

* Ratio weerstandsvermogen = beschikbare weerstandscapaciteit / gewogen risico's

Weerstandscapaciteit

De beschikbare capaciteit wordt bepaald met behulp van de algemene reserve en de reserve grondexploitatie. Overige reserves betreffen bestemmings-/egaliseringsreserves, deze worden niet ingezet als weerstandsvermogen.

Reserve Bedragen x € 1.000	Begroting 2018	Rekening 2017	Begroting 2019
Algemene reserve (saldo t+4)	10.800	11.900	8.600
Reserve bouwgrondexploitatie (saldo t)	5.100	10.170	16.700
Totaal weerstandscapaciteit	15.900	22.070	25.300

Inventarisatie risico's

Ten opzichte van de Jaarstukken 2017 zijn er geen substantiële wijzigingen te noemen.

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018	Rekening 2017	Begroting 2019
Risico's vermogen	1.605	1.605	525
Gewogen risico's grondexploitatie*	3.330	3.750	3.780
Totaal risico's	4.935	5.355	4.305

* Bron: MPG

Gewogen risico's - incidenteel Bedragen x € 1.000, -/- = voordeel	Begroting 2018	Rekening 2017	Begroting 2019
FLO Brandweer Op verzoek van de gemeente Nijkerk voert de VGGM de FLO-overgangsregeling uit. De onzekerheid van de hoogte wordt veroorzaakt door individuele keuzemogelijkheden die de regeling biedt met betrekking tot de omvang van non-activiteitsverlof.	225	225	225
Grote Kans (GK) = 75% risico	225	225	225
Veranderplan, frictiekosten Voor de frictiekosten als gevolg van de veranderende organisatie is een bedrag gereserveerd van € 3,5 miljoen. Bij de Jaarstukken 2018 komen wij terug op de afwikkeling van deze post. Bij de structurele risico's hebben wij een risico opgenomen voor wachtgeldverplichtingen van de organisatie, daarom kan dit risico op € 0 worden gezet.	250	250	0
Gemeentelijke huisvesting In afwachting van de besluitvorming over het nieuwe Huis van de Stad zijn er mogelijk enkele aanpassingen nodig om aan de arbo-wetgeving te kunnen blijven voldoen. Momenteel wordt de omvang van dit risico onderzocht. Daarom ramen wij dit risico voorlopig nog p.m. Daarnaast lopen wij het zelfde risico bij het loket Hoevelaken. De omvang van het financiële risico is beperkt.	0	0	p.m.
Corlaer College In 2015 heeft de Hoge Raad (HR) uitspraak gedaan inzake cassatie gemeente Nijkerk Corlaer 1 college. Corlaer 1 is financieel afgewikkeld in 2016. De uitspraak van de HR biedt nog perspectief voor de later gerealiseerde uitbreiding van Corlaer (Corlaer 2). De procedure om de btw van Corlaer 2 bij de fiscus terug te vorderen is opgestart. De mogelijkheid dat we de btw van Corlaer 2 terugkrijgen van de fiscus benoemen we hier als positief risico (kans).	-500	-500	-500
Middelgrote Kans (MK) = 50% risico	-250	-250	-500
Bestuurlijke ontvlechting Muziekschool Noordwest Veluwe Door het faillissement van de Stichting Muziekschool Noordwest Veluwe (2013) en het faillissement van Studio 155 (2014) is het onduidelijk hoeveel medewerkers een eventueel beroep op de garantstelling gaan/willen doen. Daarnaast is het onduidelijk of de garantstellingsovereenkomst wel van toepassing is omdat er in de overeenkomst niets opgenomen is over een faillissement.	230	230	75
Garantstellingelingen	1.400	1.400	725
Kleine Kans (KK) = 25% risico	1.630	1.630	800

2.5 Structureel

Weerstandsvermogen

Wanneer de structurele weerstandscapaciteit wordt afgezet tegen de exploitatierisico's ontstaat het volgende beeld:

Weerstandsvermogen	2019 x € 1.000	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000	2022 x € 1.000
Onbenutte budgettaire capaciteit	512	965	643	458
Onbenutte belastingcapaciteit	5.000	5.000	5.000	5.000
Exploitatierisico's	-1.270	-695	-120	-120
Totaal	4.242	5.270	5.523	5.338

Uit bovenstaande tabel blijkt dat onze gemeente genoeg capaciteit heeft om toekomstige exploitatierisico's te kunnen opvangen.

Onbenutte budgettaire capaciteit

De onbenutte budgettaire capaciteit wordt bepaald door de post onvoorzien en het saldo van de begroting over de jaren 2019-2022. De uitkomst van de onbenutte budgettaire capaciteit bedraagt:

Onbenutte budgettaire capaciteit	2019 x € 1.000	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000	2022 x € 1.000
Onvoorzien	-24	-24	-24	-24
Saldo programmabegroting 2019-2022	-488	-941	-619	-434
Totaal	-512	-965	-643	-458

Onbenutte belastingcapaciteit

Bij de bepaling van de onbenutte belastingcapaciteit wordt gekeken naar de ruimte die aanwezig is om de OZB-tarieven nog te verhogen. Hiertoe wordt het maximaal toegestane tarief vergeleken met de tarieven van de gemeente Nijkerk. Voor de maximale tarieven wordt uitgegaan van de normen volgens het "redelijk peil" zoals dat wordt gehanteerd voor de toelating tot artikel 12 van de financiële verhoudingswet. Dit redelijk peil wordt jaarlijks gepubliceerd in de meicirculaire van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Op basis van de laatst beschikbare gegevens (meicirculaire 2018) is dit 0,1905% van de totale WOZ-waarde.

De Financiële-verhoudingswet (Fvw) bepaalt dat de eigen inkomsten van een gemeente een bepaald redelijk peil hebben, wil zij in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering op basis van artikel 12 Fvw. Om dat te kunnen beoordelen moet duidelijk zijn welke eigen inkomsten daarbij worden betrokken en wat een redelijk peil is. Daarbij gaat het om de eigen inkomsten uit:

- de onroerende-zaakbelastingen (OZB);
- de rioolheffingen;
- de afvalstoffenheffingen en reinigingsrechten.

Bij gemaximaliseerd tarief bedraagt de OZB-opbrengst voor de gemeente Nijkerk € 13,4 miljoen. De huidige raming van de OZB-opbrengst bedraagt € 8,4 miljoen. Dit brengt de onbenutte belastingcapaciteit op een bedrag van € 5,0 miljoen. De onbenutte belastingcapaciteit wordt voor de provincie in de monitoring steeds belangrijker. Daarnaast is het een ijkpunt voor het financieel beleid dat de gemeente Nijkerk voert.

Specifieke risico's

In volgende tabel is een overzicht opgenomen van de specifieke risico's die een structureel effect kunnen hebben binnen de exploitatie.

Gewogen risico's - structureel -/- = voordeel	2018 x € 1.000	2019 x € 1.000	2020 x € 1.000	2021 x € 1.000
Niet van toepassing	0	0	0	0.
Grote Kans (GK) = 75% risico	0	0	0	0
<i>Sociaal domein</i> Het open-eind-karakter van de diverse regelingen waaronder met name de uitgaven Jeugdhulp staan onder druk. Daarnaast zorgt de toekomst van de sociale werkvoorziening, de toename van het aantal statushouders en de grilligheid van de hoogte van de rijksbijdragen voor onzekerheid. Door middel van beheersmaatregelen (volumeontwikkelingen) loopt het risico af.	1.150	575	0	0
<i>Renterisico</i> Het renteniveau ligt op een historisch laag punt. Voor de komende tijd ligt een rentestijging dan ook meer voor de hand dan een verdere daling. Een stijging van de rente heeft uiteraard ook effect op onze rentelast. Een stijging van 1,00% kost ons ± € 100.000.	50	50	50	50
<i>Wachtgeldverplichtingen</i> De afgelopen jaren hebben wij regelmatig medewerkers uit hun functie ontheven. Dit brengt het risico van wachtgeldverplichtingen met zich mee.	70	70	70	70
Middelgrote Kans (MK) = 50% risico	1.270	695	120	120
<i>Instandhouding maatschappelijk vastgoed</i> Het onderhoud van openbare gebouwen is structureel budgettair geregeld via een beheerplan. Voor normaal jaarlijks onderhoud en voor groot onderhoud zijn budgetten beschikbaar. Voor renovatie c.q. totale vervanging ligt dat anders. Op ons huidige maatschappelijk vastgoed lopen we niet veel risico. De meeste gebouwen worden in de (nabije) toekomst gekapitaliseerd, waarmee vervanging is geregeld. Het risico schatten we in op marginaal.	0	0	0	0
<i>BTW samenwerkingsverbanden</i> Onder andere om de taken op het gebied van de decentralisaties jeugd, participatie en zorg te kunnen uitvoeren, worden gemeenten genoodzaakt tot samenwerken. Samenwerken brengt onvermijdelijk btw-gevolgen met zich mee. Macro gezien kan het ingevoerde BCF plafond nog leiden tot een landelijk nadeel voor alle gemeenten. Voor de samenwerking met de gemeenten Bunschoten, Leusden, Putten en Nijkerk geldt naar huidig inzicht, dat bij de organisatievorm, gastheermodel, er een btw risico is. Ditzelfde geldt voor de Vennootschaps-plicht (vpb) per 1-1-2016. De fiscus heeft inmiddels aangegeven dat het risico marginaal is.	0	0	0	0
Kleine Kans (KK) = 25% risico	0	0	0	0
<i>Verruiming van het sportbesluit</i> Door de verruiming van het sportbesluit per 1-1-2019 is de btw niet meer aftrekbaar indien de exploitatie van de buitensport in eigen beheer wordt gedaan c.q. blijft. Dit betekent dat de btw op de kosten van het geven van gelegenheid tot sportbeoefening voor gemeenten een kostenpost wordt. De eerste vier jaar wordt dit nadeel gecompenseerd middels een specifieke uitkering van het Rijk. De omvang van het risico is afhankelijk van de sportinvesteringen die we zelf (als niet winst beogende instelling) doen de komende jaren.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
<i>Vennootschapsbelasting</i> Bij de Voorjaarsnota 2016 is besloten de in verband met de grondexploitatie verschuldigde Vennootschapsbelasting te dekken uit het resultaat van de grondexploitatie dan wel uit de reserve grondexploitatie. De Belastingdienst zijn de aangiftes 2016 aan het beoordelen. Uit een landelijke eerste reactie blijkt dat activiteiten die betrekking hebben op afvalbeheer en beheer openbare ruimte, indien winstgevend, mogelijk ook vpb-belast worden. Hierbij dient	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Gewogen risico's - structureel	2018	2019	2020	2021
<i>-/- = voordeel</i>	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000	x € 1.000
gedacht te worden aan reclame-uitingen aan lantaarnpalen, bushokjes en opbrengst van afval, zoals plastic, oud papier, ijzer. In onze aangifte hebben ook wij deze sub-activiteiten geclusterd met de hoofdactiviteit. Landelijk vindt hierover discussie met de Belastingdienst plaats. Afhankelijk van de uitkomst kan dit nog een (beperkt)effect, ook voor onze gemeente hebben.				
Risico's exploitatie	1.270	695	120	120

2.6 Kengetallen financiële positie

De kengetallen geven een globaal beeld van de financiële positie. Voor de 1^e globale beoordeling wordt aangesloten bij de zogeheten signaleringswaarden die afkomstig zijn uit onder meer de stresstest voor 100.000+ gemeenten. De kengetallen zijn ingedeeld in drie categorieën, waarbij categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal		Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	zondercorrectie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
	met correctie doorgeleende gelden	< 90%	90-130%	>130%
Solvabiliteitsratio		>50%	20-50%	<20%
Structurele exploitatieruimte		>0%	=0%	<0%
Grondexploitatie		<20%	20-35%	>35%
Belastingcapaciteit "Woonlasten meerpersoonshuishouden"		<95%	95-105%	>105%

Uitkomsten

In onderstaande tabel zijn de kengetallen opgenomen. Naast het opnemen van de tabel wordt een beoordeling gegeven van de onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot financiële positie.

Omschrijving	JR 2017	BGR 2018	BGR 2019	MJB 2020	MJB 2021	MJB 2022
Netto schuldquote	12%	54%	42%	40%	38%	35%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	10%	53%	42%	40%	38%	35%
Solvabiliteitsratio	50%	40%	52%	53%	53%	55%
Structurele exploitatieruimte	1,4%	0%	0%	1%	1%	1%
Grondexploitatie	12%	26%	28%	25%	19%	18%
Belastingcapaciteit "Woonlasten meerpersoonshuishouden"	75%	83%	82%	82%	82%	82%

De kengetallen laten een positief meerjarige ontwikkeling zien. Per saldo zijn wij een financieel gezonde gemeente.